همگرائی و نظم اگانیک احکام شریعت

شاگرد: اگر احتیاط میکردند چه آسیبی به بقاء آن میزد؟

استاد: ببینید یکی از آقایان هم دیروز فرمودند چه مشکلی دارد که بگویند سوم الشک را همه بگیرند و واجب است؟ در خصوص ما نحن فیه چون غالباً در ماهها یک روز بیشتر سوم الشک نیست، این مشکل پیش نمیآید. اما صحبت سر این است که شرع یک جدول منظم است. قواعدش همگرا هستند. اگر شما استصحاب را بیاوری، در شرع استصحاب صد مورد کار انجام میدهد، در اینجا وقتی به شهر مبارک میرسید بگویید استصحاب ممنوع! خب اینکه همگرا نمیشود. یعنی داری یک موردی را استثناء میزنید. اگر حکمت باشد که حرفی نیست. اما حکمت محال هم نیست. ولی اصل در تقنین این است که قوانین منظم همگرا باشند. کسی که فقه کار میکند این همگرائی را کاملاً میفهمد. این قوانین، کمککار هم هستند. بلکه حتی نظمها دو جور است. نظم ترکیبی که منظم و کامل است، مثل یک جدول. نظمی که بالاتر از جدول است. نظم جدول یک نظم ثابت است. با هم هستند. همه منظم هستند و یکدیگر را دارند. یک نظمی داریم که در اصطلاح میگوییم نظم اگانیک. به گمانم نظم اگانیک شرع به این صورت است؛ با توضیحاتی که بعداً عرض میکنم از یک نظم جدولی بسیار بالاتر است. نظم اگانیک یعنی «یحفظ بعضه بعضاً». مثل دور معی است. دور معی چه بود؟ میگفتند مثلاً ودآجر را بردارید و به این صورت روی هم بگذارید؛ یک پل درست کنید. خب بعد هم اشکال کلامی و فلسفی میآید.

وضع و قرار گرفتن آجر دست راست متوقف است بر وضع و قرار گرفتن آجر دست چپ؟ یا دست چپ بر راست؟ کدام یک از اینها میشود؟ دور است. دور هم محال است. این متوقف بر آن است و آن هم متوقف بر این است. این دور معی است. خب هر چه محال هست یا نه ما داریم میبینیم که خالصه همدیگر را نگه داشتهاند. این او را نگه میدارد. تازه این اگانیک نیست. نگاه کنید؛ با اینکه هر دو یکدیگر را دارند اما اگانیک نیستند. اگانیک بدن ما است که خداوند آفریده است. عجائب امر است. ذره به ذره ذرات بدن ما هم دارد از کل استفاده میبرد و هم دارد کل را حفظ میکند. این خیلی مهم است. یعنی حالت حفظ مستمر دارد. به نحوی بیشتر از صرف دو آجر است. حالت مدیریت دارد. اگر به این آجر دست زدی میافتد. تمام شد. اگر به آن دست بزنی میافتد. اما وقتی این قسمت بدن را ببری فردا میبینی جایش میآید. آجر نیست که وقتی افتاد دیگر برود. زخم میشود و میبینی جایش میآید. فوری ترمیم میکند. عجائب امر است. اگان یعنی عضو. اعضاء با هم هستند؛ همدیگر را نگه میدارند؛ یکدیگر را ترمیم میکنند. خیلی لطیف و ظریف است.

به گمان من شرع هم اینچنین است. یعنی شارع مقدسی که در بقاء شرع خودش موفق بوده، این کار را کرده. ببینید که برای شرع چه مصیبتهایی پیش آمده. کسی که تاریخ میداند، آنها را میداند. چه شرائط عجیبی پیش آمده! اما آدم تعجب میکند یک شریعتی است که در این بحرانهایی که دشمنان خونی میخواهند آن را از ریشه بکنند اما نمیشود؛ ماندگار میشود. کسی که اینها را میبیند، میبیند این از خبرویت خدای متعال و صاحب شرع است که بلد بوده چه کار کند؛ چه چیزهایی را بگذرد تا وقتی قطع عضو میشود باز آن را ترمیم میکند.

بازبینی #1
ایجاد شده 7 ژوئن 2026 14:34:35 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 ژوئن 2026 14:35:22 توسط ... .